

Szerencse

Mindenesetre nagy szerencsétek van ezzel a kislánnyal! – Szabó Jóska, a szomszéd, megint ezzel a lelkendezéssel töltötte ki a beszélgetésben beállt csendet, miközben áthajolt a kerítésen egy marék petrezselyemzöldet szorongatva. Sokkal rosszabb is lehetett volna – képzeld csak el, milyenek ezek –, tette hozzá. Mert van egy ismerőse, azok is nagy svunggal vágta bele, mégis jól befürödtek a végén. Kikötötték pedig, hogy nekik fogyatékos nem kell, de hát ha az állam fizet érte, nem nagyon lehet válogatni. Igaz, ugyan nem fogyatékos a kisfiú, de mit számít, ha olyan dührohamai vannak, hogy tör-zúz mindent. Az udvar mindig hangos a kiabálásától. Meg éjszaka be is pisil – az asszony folyton mos, az udvar tiszta fehér mindig a száradó lepedőktől – súgta oda bizalmasan. Most aztán nyöghetik. De hiába, még hibáztatni sem lehet szegényt, ki tudja, mi mindent élt át, amíg az állam elvette a szüleitől, vagy ők szabadultak meg tőle. Ráadásul egzecíroztatni se nagyon szabad, mert a gyámügy mindjárt a nyakukra száll.

Rózsika néni, miközben a bazsalikom virágait csipdeste, buzgón helyeselt. – *Igazad van, Jóskám, még a Jóisten is megverne, ha valami rosszat szólnék rá. Nagy dolog, hogy rendes családból származik, igaz, hogy faluról, de minden meg volt tanítva neki. Tudja, mi az illem. Meg hogy eddig még egy hangos szavát nem hallotta. Külön nem is kell neki mondani, hogy csináljon ezt-azt, magától is ugrik mindenre. De isten látja lelkét, nem is kérne ő tőle semmit. Csak amit magától megcsinál úgyis. Esetleg, ha a piacozásban besegít. Maga sem tudja, miért, ezt mintegy bizalmasan, hangját lehalkítva súgta oda a szomszédnak.*

A lány eközben ölében egy lapostányérral, rajta hagyma és paradicsomkarikák közé elhelyezett vajas kenyér, a tévé távirányítóját kapcsolgatta. Ma vásárnap van, gondolta, ennyi lazítás belefér. Hogy másfél órára – amíg a film tart – igazán egyedül legyen. Jó is, hogy a tévé a belső kishálóban van, így még egy ajtó választja el az örökké jövés-menéssel teli konyhától. Különben is a héten kapták meg nevelésének ellenértékét, az állami havi fizetést. Rózsika néni már előre lelkendezett, hogy most végre megjavíthatják az örökké szortyogó,

LAKATOS-FLEISZ KATALIN (1978) író, kritikus, egyetemi oktató. Kolozsváron él. Legutóbbi kötete: *Önreflexív alakzatok Krúdy Gyula prózájában* (GlobeEdit, 2017).

csöpögő csapat. Majd megkérdezte, nincs-e szüksége valamire, neki ne vegyen-e valami szépet. Természetesen nincs szüksége semmire.

Mielőtt kiment a konyhába, most nem hallgatózott olyan feszülten, mint máskor. Jólesően nyitotta meg a beteg vízcsapot. Máskor rendszerint akkor lépett ki, ha meggyőződött róla, hogy egyedül lehet. Gyorsan, kapkodva kente a kenyeret, mosta a paradicsomot, majd a tányérral bevonult a szobájába megkönnyebbülten. Most, ezekben a napokban magától is kiült a konyhaasztalhoz egy teával csak úgy semmiségekről cseverészni Rózsika nénnel vagy Poldi bácsival. Hogy mit mond a tévé, időjárás, politika. Karját lelógatja lazán, ott-honiasan. Ráérősen kevergeti a teáját. *Ezek is csak egymást szidják ott a parlamentben* – mondja, miközben lenyalja a kiskanalat. Rózsika néni helyesel, majd újra belelendül a régi történeteibe, hogy micsoda élet volt abban a szállodában, ahol ügyintézőként dolgozott felelős beosztásban. Micsoda emberekkel lehetett találkozni, és ki mindenki udvarolt neki! Mégis itt ragadt ezzel az emberrel. De hiába, így volt megírva. És persze a mézszínű hajáról, amiről akkoriban verseket írtak, és amiből ötvenöt éves korára már csak egy-két tincs virít. De persze így se hagyja el magát. Azért se! Állandó fodrásza van a Béke téren, de nem ám olyan gyorstalpaló tanfolyamon végzett, mint amiből vannak elegenden. Dauer is van, minden, ahogy kell. Igazi patinás család, az apja úri szabó volt, az egész város ismerte. Ott szokott pedikűrt is csináltatni – teszi hozzá rövid elgondolkodás után, miközben vaskos, bütykös lábfejét – amit egy rózsaszín, két pántnyi flipflop papucs fog keretbe – vizsgálja elmélyülten. Náluk rendszerint a vastag, elszarusodott sarokbőrt is lecsiszoltatja. És persze a lábköröm! Az a legfontosabb. Egyszer hagyta benőni, mert ő maga csipdeste le körömcsipesszel, el sem képzele, milyen fájdalmas. *Amúgy* – tette hozzá bizalmasan – *sokan nem tudják, de még a körömcsipesz sem mindegy, milyen.*

Ő türelmesen hallgat, helyesel. Igen, a lábköröm. Az fájdalmas lehet. Ő ezentúl oda fog figyelni, soha nem fogja hagyni, hogy benőjön a lábkörme – teszi hozzá komolyan. Az arcán nyugvó örökös diszkrét mosoly most elvillan, majd újra visszatér. Mindig nagyon pontosan érzi, meddig mehet el. Érzi az arcát, a tekintetét. Hogy mi a helyes.

Mi tagadás, neki is nagy szerencséje van velük. Ő is ezt mondogatja magában mindig. Mert sokkal rosszabb is lehetne. Milyen emberek vannak, nem kell hallani mástól, el tudja ő azt képzelni. Hogy ezt csináld, azt csináld. Mert ha már felőlük jön elvárás, nem lehet ellentmondani. Még kevésbé, mint a vér szerinti szülőknél. Az valamiért rosszul esne neki, ha ők kérnék meg valamire. Hogy ennek elejét vegye, maga ajánlkozik, majd ő megcsinálja, ne fáraszák magukat. Inkább üljenek le, pihenjenek. De a legeslegjobban mégis nevelőszülei visszavonult életét érezte szerencséjének. Annak, hogy a piacról hazajöve, a ház körüli teddide-teddoda után késő délután rendszerint beülnek tévét nézni. Ez eltart estig, este már csak valami könnyű csoszogás ide-oda, hogy teljen az idő. Ilyenkor ő is egyedül van. Nem bírná elviselni, hogy akármikor megszólalhatna a csengő, és számára ismeretlen emberek körül kellene forgolódnia kötelesség-

szerűen, mert ő is a családhoz tartozik. Szerencsére eddig csak egyszer-kétszer volt ilyen, még most is összeszorul benne valami, ha arra gondol, hogy kereste az egérutat, kínjában milyen ürügyet talált, hogy lelépjen. De hiába vonult be a szobájába, csukta magára az ajtót, folyton – mint valami makacsul rászálló légy – a felharsanó, elülő, majd váratlanul ismét felcsapó hangok ritmusa követte. Kényszerítette magát, hogy máshova figyeljen. De ettől még inkább csak arra figyel. Egy férfihang fennhangon magyarázott valamit, majd egy női hang is közbe-közbeszólt. Néha kicsattant egy kacagás. Hirtelen beálló csönd követte. A nevelőszülei hangját egészen pontosan felismerte. A szójárásukat, gondolataik bejáratott körforgását. Az egészben volt valami nagy-nagy unalom, kiszámítottság.

Emberzaj.

A film francia, nyugodt ritmusú, pontosan adagolt csendekkel. Mi másról szólhatna, mint a szerelemről. A főhősnő haja hátratúzve, visszafogott eleganciával adja át magát a szerelem adta testi élvezetnek. A fiúja jóval fiatalabb nála, és persze író, akinek ez az első komoly kapcsolata, a beavatás. A végső fordulatra, mire elérkezik a szakítás, a sötétítő már szűrtebben, tompábban engedi át a fényt az ablakon. Az árnyékok már nyúltak, de a meleg még jólesően átjár. Még messze a sötét. Vasárnap este. Ezt onnan tudni, hogy holnap hétfő, vastag, jól megtömött kerek tászkák gurulnak végig a satnya fákkal szegélyezett Hősök útján. Kopár meleg. A szobornál le kell fordulni balra. Az út kiszélesedik, mintha az állomás felé menne, utcára figyelő kettős ablakszemek mindenütt. *Mikor tetszik érkezni? A negyvenes busszal? Várjuk!*

Ez most már mindig így lesz. Nincs mit tenni.

Tehát akkor kimegy a kiskertbe leszedni a paradicsomokat, vigyázva, hogy a csumájánál be ne repedjenek. Az uborkát, tököt a kerti csapnál alaposan megmossa. A víz ráspriccel a lábára, hagyja. A földes nejlonpapucst is leveti, a vizes betonon pancsikol. Ezt nagyon szereti. A meztelen talpa hangját, ahogy odaütődik a betonra. A vizes talp nyomának rajzát. Gyerekkor. Anya, apa.

Akkor is nyár volt. Mindig. Gyerekkori öröknyár. Érett július, száraz tarló szúrása a talpon. Körülötte forró levegőt lehelt minden. Végtelen finom por, ahogy túsűrűségi pontokkal vonja be a lábfejét. Alatta a szekér nagyokat döccen, ahogy a földúton a lovak egyenletes ügetésbe fognak. Ilyenkor fogódkodik az ülődeszán. A ló gömbölyű fara, ahogy a farkával ide-oda csapkod. Patkó tompa puffanása a poros földúton. A pincénél hűvösebb, pókhálással sűrűn befert kamrából vágott füstölt sonkaszelet. Az apja az ülődeszán vágja fel katonákra. Az érett, bordó hús márványos rajzolata. A só íze. Sárga lángnyelvek végtelenje. Napraforgók nehéz babafeje.

Apja jókedvű szavajárása, ahogy azt kiabálja, „akaszd magad, akaszd!”, ami annyit tesz, ne lazsájlj. Nyikorog a szekér, ahogy befordulnak a kapun, és már messziről megcsapja a forró olajban sült csöröge illata. Mert „milyen a pulya, megkívánja”. A hasas butélia, a táborig tűzhely, hogy az anyjának ne kelljen mindig a spórban kohlónia. „Sebesen jársz, Juli” – kiált be az apja a tornácra,

miközben kifogja az izzadt, nagyokat fújtató lovakat. Harapósan nevet hozzá. Mert tudja, hogy ezzel bosszantja az anyát, valami ugyanilyen harapósat vissza is kap azonnal. Ezen is lehet nevetni. Az anyja viszont bosszankodik vagy csak teszi magát. – „Sületlen ez, Juli, tán a szeretőddel foglalkoztál közben?” Kint vacsoráznak, a szőlő alatt. „Majd megsül odabenn” – vág vissza az anyja egykedvűen. Az este utolsó leheletei, ahogy meztláb ülnek a földes tornácon. Éjszakára nyitva hagyják az ajtót, a tücsköket egészen közelről hallja.

Majd a tél. A robbanás nyomán megolvadt lucskos hó, pocsolya. Égett pernyeszag, a házfal tátongó sebei. A meztelen, házfal nélkül bútorzat kitéve a pornográf tekinteteknek. Addig szinte soha nem parkolt előttük autó, de akkor, hogy egymás után álltak meg, tudta, hogy többé nincs olyan, hogy *előttük*.

Emberzaj.

Valaki kézen fogja, elrángatja onnan. Egy hatalmas fehér épületbe viszik. Neki eddig csak a hó volt fehér. Innentől a fehér már nem szín. A fehér a fejben van. A fehér az, amikor dermedten állsz, és nem tudsz sírni. A fehér a látás maga. Amikor elővigyázatlanok voltak, és ő látta, amikor tolják kifelé azt a kereken guruló se nem ágy, se nem asztal szerkezetet. Egy test körvonalait. Majd kézen fogva elrángatják onnan is. De már késő, hiába volt letakarva fehér lepellel, ő látta mindennél jobban, a lepel alatt is látta. Most látott igazán.

Innentől már nem volt mit látnia. Ablakok vannak körülötte, önkéntelenül kinéz. Nem a halál döbbsentette meg, hanem hogy mennyire értelmetlen ez a mozdulat. Az is, hogy nyakánál összébb húzza a télikabátot. Valakik beviszik egy épületbe, valaki ül egy íróasztal előtt, neki is mond valamit. Hosszú, káposztaszagú folyosókon hurcolják végig, beviszik egy szobába, ahol több ágy van. Mutatják, hogy ez lesz a tiéd. Egy kockás pokrócot kap. Minek kockás? Szinte csodálkozik. Annyit felfogott, hogy minden felnőtt nagyon kedves vele. Ő elmosolyodott ezen az értelmetlenségén.

Gondolataiból halk kopogtatás riasztja föl. Összerezzen. A kopogtatásra mindig összerezzen. Néha azon kapja magát, feszülten figyel, ahogy a léptek hangja az ajtó felé irányul, majd egy pillanatra egész közel megáll. Érzi, ahogy előnti a szorongás. Lábát gyorsan leveszi a székről, pedánsan keresztbe rakja. Haját megigazítja. Ha csak úgy néz maga elé, gyorsan egy könnyvet vesz a kezébe. Elrendezi az arcát. Mosolyog. A másik belépése már nem éri készületlenül. Rendelkezésre áll. Talán az lenne a jó, ha nem is lenne az az ajtó. Ha nem is kopognának egyáltalán. Csak úgy bejönnének, és ő észre sem venné. Néha szinte kedve van odakiáltani nekik, ne kopogjatok, gyertek be, üljetek körém, nézzetek meg, tiszta vagyok, áttetsző, nincs mit rejtegetnem! Nézzétek, átsüt rajtam a nap, nyár van! Apa, anya...

– *Nem jössz vacsorázni?* – dugja be a fejét az ajtón Rózsika néni. – *Ne tessék haragudni, már vacsoráztam a tévé előtt* – üti meg a saját hangja. Rózsika néni bólint, majd mintha most jutna eszébe, hozzáteszi, hogy van friss felvágott a hűtőben. Megköszöni. Reggel megkóstolja mindenképp. A tévét lekapcsolja, kimegy a kertbe.